Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Lausunto lakialoitteesta avohakkuiden lopettamiseksi valtion mailla

Mielestäni Suomessa tehdään avohakkuita paljon enemmän kuin mikä olisi taloudellisesti perusteltua. Kannattavuutta voisi parantaa korvaamalla suuren osan avohakkuista yläharvennuksilla. Samalla metsämaan hiilivarasto olisi paremmin suojattu, ja metsätalous säilyttäisi nykyistä paremmin myös virkistysarvoja ja monimuotoisuutta. Nämä seikat ovat tärkeitä erityisesti niissä osissa Suomea, joissa valtaosa Metsähallituksen metsistä sijaitsee. Arvioni on, että Suomen pohjoisimmissa osissa luontomatkailu tulee olemaan huomattavasti tärkeämpi elinkeino kuin metsätalous.

Minusta avainkysymys siihen, päädytäänkö avohakkuuseen, on se miten metsiä kasvatetaan ennen päätehakkuuta.

Mielestäni monet niistä perusteluista, joilla avohakkuita yleisesti puolustetaan, ovat köykäisiä, ja usein suorastaan virheellisiä. Avohakkuu lähtee jo taimikon hoidosta, ja mitä pidemmälle hoito etenee, sitä vaikeampi siitä on siirtyä jatkuvapeitteiseen metsänkasvatukseen.”

Nykyiset metsänhoitosuositukset lähtevät siitä, että tähdätään yhden puulajin mahdollisimman tasaikäisiin metsiin. Siksi ensiharvennuksissa poistetaan luontaisesti syntynyt alikasvos ja pyritään poistamaan luontaista puiden kokovaihtelua harventamalla niin, että jäljelle jäävät puut on mahdollisimman saman kokoisia.

Seuraava hakkuu on alaharvennus, jossa taas poistetaan luontaisesti syntyneet taimet ja hakataan metsän pienimmät puut. Jäljelle jäävät mahdollisimman samankokoiset isot puut. Alaharvennuksessa poistettavien puiden keskilitrakoko on 70 litraa, josta metsänomistaja saa yhden euron. Alaharvennus ei ole taloudellisessakaan mielessä järkevää. Kun yli 80 % metsistä ”hoidetaan” näin, niin silloin päätehakkuu on usein paras vaihtoehto.

Olen käyttänyt omissa metsissäni pääasiassa jatkuvapeitteistä metsätaloutta jo yli 20 vuoden ajan, ja metsätalouden taloudellinen tulos on ollut hyvä, parempi kuin Suomen metsissä keskimäärin. Jotta olen pystynyt välttämään avohakkuita, olen jättänyt luontaisesti syntyneen alikasvoksen, ja pienimistä puista on poistettu vain huonolaatuiset sekä liian tiheässä kasvaneet puut. Näin olen voinut helposti siirtyä yläharvennushakkuisiin, jolloin avohakkuiden tarve pienenee oleellisesti. **Vakaa käsitykseni on, että myös Metsähallitus voisi parantaa taloudellista tulostaan vähentämällä avohakkuita ja muuttamalla metsien käsittelyä. Samalla kannattavuus paranisi, koska hakkuissa poistettavien puiden keskikoko kasvaisi (hakkuissa tulisi enemmän arvokasta tukkia) ja hoitokulut pienenisivät.**

Väitetään että jatkuvapeitteisestä metsänkasvatuksesta ei ole riittävästi tutkimustietoa. Todellisuudessa tutkimustietoa on paljon ja suurin osa tutkimuksista osoittaa, että jatkuvapeitteinen metsänkasvatus on taloudellisesti kannattavampaa kuin tasaikäismetsätalous. Lukessa toimiva Jari Hynynen suoltaa tutkielmiaan, joissa hän pääsee kannattavuusvertailuissa päinvastaisiin tuloksiin kuin yliopistojen tekemät tutkimukset. On myös hyvä pohtia, kuinka riippumatonta tutkimustietoa metsänkasvatuksen kannattavuudesta Luke tuottaa, kun Luken hallituksen puheenjohtaja on Metsä Groupin johtaja Juha Mäntylä. Metsä Group on Suomen suurimpia kuitupuun ostajia. Huom! nykyinen alaharvennuksiin perustuva metsänkasvatus tuottaa enemmän kuitupuuta kuin tukkipuuta.

Avohakkuiden puolustaminen paistelajien elinympäristöjen vaalimisella on esimerkki virheellisestä perustelusta. Paistelajit ovat tulleet Suomen metsiin kauan ennen avohakkuiden ja istutusmetsien kautta, eikä niiden viihtymisessä ole ollut ongelmia. Ne viihtyisivät edelleen hyvin, vaikka avohakkuita ei tehtäisi.

Toinen virheellinen perustelu on hiilensidontaan vetoaminen. Istutusmetsien nopea kasvu ei ole avainasia hiilen poistamisessa ilmakehästä. Avainasia on metsien synnyttäminen hiilivarastojen kasvattaminen pysyvästi nykyistä suuremmalle tasolle. Puuston määrää tulee suurentaa, puurakentamista lisätä ja metsämaan hiilivarastoa suojella välttämällä avohakkuuta, maanmuokkausta ja soiden ojitusta.

Yläharvennuksen jälkeen metsään jää keskisessä Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla tyypillisesti 100–150 m3/ha puuta eli minimissään metsässä on saman verran puuta kuin Suomen metsissä on keskimäärin. Kun otetaan huimioon hakkuukierron eri vaiheet, jatkuvan kasvatuksen metsissä on keskimäärin puuta 150 – 160 m3/ha, joka on yli 30% enemmän kuin Suomen metsissä keskimäärin on puuta. Tästä seuraisi huomattava hiilennielun kasvu. (katso www.hiilennielu.fi)

Mielestäni metsien kestävyys ilmastonmuutosta ja muita uhkia vastaan pitäisi nykyisin ottaa huomioon kaikessa metsänhoidossa. Tässä mielessä yhden puulajin tasaikäisten metsiköiden perustaminen on huonointa mahdollista metsätaloutta. Metsänhoidossa tulisi pyrkiä sekametsiin, joissa on useita latvuskerroksia. Avohakkuu- ja istutusmetsätalous nykymuodossaan ei tuota tällaisia metsiä, vaikkakin sekametsien istuttamisella ja taimikonhoidon ratkaisuilla asiaa voitaisiin korjata myös istutusmetsissä.

Avohakkuut johtavat siihen, että metsiin syntyy jyrkkiä metsänreunoja, joissa tapahtuu helposti tuulituhoja. Metsänreunassa kasvavat kuuset kärsivät paahteesta ja tuulesta, mikä heikentää niiden vastustuskykyä tuholaisia vastaan. Metsänreunojen kaatuneet puut tarjoavat lisääntymispaikkoja kaarnakuoriaisille. Kaatuneissa puissa runsastuneet kaarnakuoriaispopulaatiot voivat iskeytyä myös heikentyneisiin pystypuihin ja käynnistää laajan joukkotuhon. Tämä on jo tapahtunut Keski-Euroopassa.

En ole sitä mieltä, että avohakkuu on aina huono vaihtoehto. Toisaalta, olisi hyvä vaatia selkeästi, että Metsähallituksen tulisi vähentää avohakkuiden käyttöä merkittävästi muutamalla metsänkasvatustapaa edellä kuvatun kaltaiseksi. Todennäköinen seuraus velvoitteen puuttumisesta on, että nykyinen käytäntö, jossa tehdään aivan liikaa avohakkuita, jatkuu. Avohakkuiden vähentäminen olisi siis kannatettavin vaihtoehto, mutta jos sitä ei edellytetä, toiseksi paras vaihtoehto on avohakkuiden lopettaminen Metsähallituksen mailla. Sehän ei tarkoita, että avohakkuut loppuisivat kokonaan, sillä Metsähallitus omistaa vain noin 24 % Suomen metsistä.

Tulen mielelläni kertomaan käytännön kokemuksista lisää jos katsotte sen tarpeelliseksi.

Helsingissä 23.11.2020

Timo Kujala

Metsänomistaja ja metsäsijoittaja.

Omistan henkilökohtaisesti yli 5000 ha metsää eri puolella Suomea.

Lisäksi omistan Yhteismetsä Hiilennielusta yli 35%, jolla on yli 2000 ha metsää.

Olen ollut perustamassa ja määrittelemässä metsänkasvatustavat NFF 1 ja NFF2 metsärahastoihin, joilla on metsää yli 60 000 ha.

Perustajaosakas ja Hallituksen puheenjohtaja Metsäpalvelu Arvometsä Oy:ssä joka on erikoistunut jatkuvapeitteiseen metsänkasvatukseen.